

Un altre món és necessari¹

Nawal al-Sadawi. Escriptora, Egipte

Durant els últims anys he estat a Barcelona i en altres ciutats de Catalunya. Cada vegada que he vingut he experimentat una sensació de proximitat amb les dones i els homes que he conegut. Aquí em sento com a casa. Hi ha un no-sé-què en l'olor que fa l'aire, en la manera com la gent parla i camina, en els seus ulls, en la musicalitat de la llengua, tot i que no n'entenc les paraules, en els colors, en les cançons i les danses, en aquest amor per la vida que em porta tants records i que em transporta a la meva infantesa...

En aquest dia tan especial de la meua vida, vull donar les gràcies a aquelles dones i homes de Catalunya la insistència i el suport dels quals han contribuït activament al reconeixement que s'ha fet de la meua obra per a la concessió del Premi Internacional Catalunya 2003.

També vull expressar el meu agraïment al Govern català per haver creat aquest guardó, que ha distingit amb noms il·lustres, i al jurat que va escollir la meua candidatura al cap d'uns anys d'estudiar-la.

No sóc una dona gaire acostumada a rebre premis. A les autoritats que concedeixen premis no els agraden gaire les escriptores com jo. Però l'autèntic valor d'un premi el determina la gent que el concedeix. El valor d'aquest premi és el valor del poble de Catalunya. El seu no és un país gran; no obstant això, el coneixement dels valors humans i el nivell de consciència i de sensibilitat que el poble català posseeix l'han portat a crear aquest premi, el qual li confereix un gran prestigi.

El jurat del Premi Internacional Catalunya pot combregar molt o poc amb les meves idees,

però em resulta admirable aquest respecte que manifesta per la llibertat i aquesta capacitat per superar les barreres i per insistir en l'essència humana que ens hauria d'unir a tots en la lluita comuna contra qualsevol forma de discriminació, i que expliquen l'elecció del meu nom.

Mitjançant aquest premi que m'han atorgat, i en la declaració de les raons que expliquen aquesta decisió, s'ha establert un lligam important entre la política i l'ètica o la responsabilitat moral.

Sóc originària d'una zona batejada, dominada, dividida i controlada per un colonialisme vell i nou a la vegada. Vinc d'un país de l'anomenat «Orient Mitjà». «Mitjà per a qui?» Per qui ha donat a aquells que desitgen dominar el món el dret a anomenar els altres, a ocupar-ne les terres, a robar-ne els recursos i a marginar i destruir pobles sencers de Palestina, l'Iraq, l'Afganistan i altres països.

Vaig néixer en un poble egipci de la riba del Nil i vaig beure de les fonts d'una civilització antiga que vivia d'acord amb una filosofia humana i venerava la deessa de la justícia. Quan tenia cinc anys, m'agafava a la cua del llarg vestit negre que

---

1. Transcripció del discurs llegit per l'autora el 6 de maig de 2003 amb motiu del lliurament del Premi Internacional Catalunya.

duia la meva àvia, que era pagesa, i l'acompanyava a tot arreu on anava. Era una dona alta i forta amb uns ulls negres i penetrants que mai no va saber llegir ni escriure. Un dia, dreta davant del caci del poble, vaig sentir que li deia: «Déu és la justícia, i això ho sabem gràcies a la raó.» En àrab es diria amb aquestes paraules: «Rubina Howa El Adl Erfouh Bil Akl.» Aquesta va ser la primera lliçó en filosofia islàmica que vaig rebre, i avui en dia continuo creient en el que la meva àvia va dir per refugiar-m'hi de l'escomesa de la filosofia i de les escoles filosòfiques que van aparèixer familers d'anys amb el naixement de l'esclavitud, amb la instauració del que s'anomena el sistema patriarcal de classes. Aquest sistema va imposar uns principis de doble moral, una moralitat dual que des d'aleshores ha continuat prevalent en les escoles, les universitats, els sistemes i partits polítics i les institucions religioses, tant en l'àmbit local com en el nacional i l'internacional.

Als homes i les dones que han intentat lligar política amb ètica se'ls ha perseguit, se'ls ha exiliat, se'ls ha empresonat, torturat o matat. Havien comès el delictes d'insistir en el fet que la política i els afers privats i públics no es podien dissociar dels valors morals humans. Unien Déu amb la justícia, tant social com econòmica, una justícia fonamentada en la raó de la ment i del cor, i no en el poder militar ni en l'autoritat política o religiosa absoluta dins de l'Estat i de la família.

Avui dia hi ha desenes de milions de persones que a Orient i a Occident, al sud i al nord es manifesten contra les agressions militars i la guerra, contra l'ocupació estrangera de les terres d'altres pobles, contra el robatori dels seus recursos, contra les minories poderoses que desitgen imposar el seu domini a tot arreu. Els pobles del món, els pobles de Catalunya, d'Espanya, d'Egipte, de l'Àfrica, d'Àsia, de Llatinoamèrica, d'Europa, d'Austràlia o d'Amèrica del Nord continuen resistint les forces del saqueig i de la guerra amb una determinació creixent. Són dones i homes de diverses edats, procedents de diferents vocacions, que han franquejat les barreres que

els separaven, aquelles barreres que la política, la religió, el gènere, la nacionalitat, la raça, el color, la llengua i les creences van crear i van obligar a respectar. Han franquejat les barreres que els separaven i els impedièren agermanar-se a causa de les divisions creades i imposades pel sistema patriarcal de classes antic, modern o postmodern. Tots ells avancen junts, manifestant-se pels carrers i places de les ciutats, recorrent els carrers i carrerons dels pobles duent les seves banderes i portant les pancartes de llibertat, justícia i pau.

Aquests pobles, que són els portadors d'una consciència humana, intenten protegir el nostre món del perill de la destrucció total, d'una guerra electrònica, de les armes de destrucció massiva, de les bombes atòmiques i d'hidrogen, dels coets làser i de les armes biològiques i químiques que els poders econòmics i militars globals d'arreu del món fabriquen, comercialitzen i posseeixen. Aquests poders tenen el que és gairebé un monopoli de les xarxes d'informació electròniques a través de les grans corporacions dels mitjans de comunicació, les quals difonen una falsa consciència i capgiren la veritat, de manera que la víctima es converteix en culpable i l'autèntic criminal queda en llibertat.

En un món en què la força s'imposa per damunt de la justícia i els drets, la creativitat està estretament relacionada amb la dissidència

En un món en què la força s'imposa per damunt de la justícia i els drets, la creativitat està estretament relacionada amb la dissidència. És per aquest motiu que l'«art dissident» pot arribar a encendre la imaginació dels artistes, escriptors, poetes i científics de qualsevol racó del planeta, per recòndit que sigui. L'«art dissident» mobilitza la capacitat que aquestes persones tenen per inventar i per crear.

Els sistemes polítics i religiosos que controlen les nostres vides en els àmbits internacional, nacio-

nal i familiar continuen esforçant-se per abolir qualsevol forma de llibertat de què aquestes dones i homes creatius puguin gaudir; continuen utilitzant els diferents mitjans i poders que tenen a la seva disposició per mantenir-los sota control. Aquests mitjans a vegades són més sofisticats i més moderns, i amaguen les urpes dins d'un guant de vellut que és la tapadora d'una falsa democràcia. Altres vegades aquests mitjans són més primitius i més descoberts, i assesten els cops a plena llum del dia, posen els infractors a la presó, els fan exiliar, els amenacen amb la mort o posen fi a la seva vida amb una bala o penjant-los amb una corda.

A pesar dels perills o de les amenaces, les persones creatives, siguin homes o dones, tenen una responsabilitat. En temps de pau, la veritat pot aparèixer fosca, boirosa, amb moltes cares, i l'artista o l'escriptor la pot dissimular sota el vel del que s'anomena «ambigüitat», «subtilitat» o «complexitat» artística, o sota les diferències culturals que es qualifiquen de «multiculturalisme». Però en moments de greus crisis econòmiques, quan milers de persones moren de gana, o durant les guerres

militars, en què es vessa tanta sang i es destrueixen milers de vides, la veritat esdevé clara, tan clara com els rius de sang que s'escolen dels cossos de les dones, de les criatures i dels homes.

Els ideòlegs i filòsofs de l'esclavitud, del sistema patriarcal de classes, sovint rebutgen afrontar la veritat i es refugien darrere del que ells anomenen «la complexitat de les coses». La por de ser castigats a mans de l'Estat o a mans d'aquells que exerceixen el poder pot fer que els artistes i la gent creativa s'allunyin de la política o l'economia, de la història o la religió, i pot fer que es posin la màscara de la «neutralitat» en comptes de fer costat a les dones i els homes que pateixen aquesta opressió.

Precisament és de la meva àvia —aquella pageda analfabeta que fa més de cinquanta anys va viure una vida marcada per la pobresa i l'opressió sota el poder del colonialisme britànic i de Sa Majestat Faruk, rei d'Egipte— de qui vaig aprendre la meva primera lliçó de filosofia. Des de llavors m'he adonat que els valors de la classe social i el patriarcat predominants en les nostres socie-

tats han servit per ocultar el que és obvi en la nostra vida. Déu va ser transformat d'un símbol de justícia i dret als textos tan complicats de les Sagrades Escripures. Els estudiosos i dignataris de la religió, siguin jueus, cristians, musulmans, hindús o budistes, ens expliquen aquests textos de mil maneres diferents. Tant en temps antics com en temps moderns o postmoderns s'han vessat rius de sang en nom de la religió. I són moltes les vides de dones i homes innocents que s'han sacrificat en nom de l'anomenat «renaixement religiós», un fonamentalisme que s'ha estès arreu del món i que implica l'islam, el judaisme, el cristianisme i l'hinduisme. Que potser ens enfrontem a un terrorisme global que utilitza la religió, incloent l'islam, com una excusa i com un instrument per imposar la dominació del capitalisme global, per controlar el petroli i, a través del petroli, el món?

Que potser ens enfrontem a un terrorisme global que utilitza la religió com una excusa i com un instrument per imposar la dominació del capitalisme global i controlar el món?

La gent d'arreu del món no ens podem deixar enganyar més pel que ens continuen explicant els polítics i els mitjans de comunicació. Les dones i els homes creatius, els intel·lectuals, els científics, els artistes i els acadèmics expressen cada cop més freqüència i obertament la seva oposició. Han participat en les manifestacions contra la guerra, han produït obres d'art i de teatre i han compost música i cançons que s'oposaven a les forces de la tirania. La protesta artística i creativa ha traspassat les fronteres nacionals i els límits establerts per les cultures i les religions. Ho he vist en persona aquests últims anys, en molts llocs inclòs aquí a Catalunya, on vaig poder conèixer artistes creatius i pensadors i vaig poder participar en les manifestacions que van envair els carrers de Barcelona.

Vinc d'un país on l'islam és la religió predominant. Vaig néixer en una família musulmana, i actualment es diuen moltes coses sobre l'islam. L'islam i els àrabs s'han convertit en l'enemic que s'ha de témer, contra qui s'ha de lluitar; en la justificació a la qual recorren aquells que utilitzen el poder militar que posseeixen per envair altres països i explotar-ne els recursos.

Es comenta que l'islam és una religió que no pot acceptar la modernitat i que no hi pot conviure. S'afirma que l'islam està contra les dones, que les fa anar amb la cara tapada, que les tanca a casa, que els retalla els drets, que fomenta la poligàmia. S'afirma que l'islam alimenta el fonamentalisme i el terror, ja que la violència és inherent en la seva història i en la seva mentalitat.

Ja des de ben jove vaig llegir els tres llibres sagrats monoteistes: l'Alcorà, l'Antic Testament i el Nou Testament, i més tard el Gita hindú, els Upanishads i les doctrines de Buda.

Penso que la religió és ambigua, que és una ideologia política i que s'ha fet servir per a causes bones o dolentes, per a la llibertat o per a l'autocràcia, per a la justícia o per a l'explotació, per a la creativitat o per a l'esterilitat (depenent de les forces que hi hagués al darrere). Fins ara principalment l'han fet servir les forces de classes patriarcal que dominen el món.

La religió considera que les dones són inferiors als homes. En aquest aspecte, l'Antic Testament, la Torà jueva, és més opressiu que l'Alcorà musulmà, el qual atorga a les dones un estatus relativament millor perquè va aparèixer més tard. Mahoma, el profeta de l'islam, era molt menys misogin que sant Pau, el fundador de l'Església catòlica. Com a mínim, Mahoma parlava amb les dones i les escoltava. La seva mentora va ser la seva primera dona, Hadiga, vint anys més gran que ell i la seva única esposa fins que va morir al cap de vint anys. Totes les religions tendeixen a alimentar el fonamentalisme, i el fonamentalisme alimenta el terror. Actualment existeix un moviment fonamentalista islàmic als països àrabs, a l'Àfrica i a Àsia; un règim fonamentalista jueu a

Israel i un poderós moviment fonamentalista judeocristià als Estats Units. George Bush rep un suport molt important de l'aliança fonamentalista judeocristiana del seu país. Els moviments fonamentalistes oprimeixen les dones, i actualment molts dels problemes relacionats amb les dones provenen del creixement dels moviments fonamentalistes religiosos i polítics i de la influència que tenen en diversos règims.

Durant les últimes dècades, el creixement de les tendències religioses i fonamentalistes ha estat un fenomen global que s'ha vist accentuat per les crisis i les inseguretats a què ha hagut de fer front la gent. En el passat, el fonamentalisme va ser fomentat i utilitzat pels governants, pel colonialisme i, més recentment, pel neocolonialisme americà. En el passat, els Estats Units eren aliats de Bin Laden i dels talibans. Ara a Bin Laden ha esdevingut un enemic que està viu o que mantenen viu per estendre el terror juntament amb d'altres i per justificar una llarga guerra l'objectiu real de la qual és assegurar que els Estats Units dominin el món.

La cultura catalana ocupa un lloc important en la nostra herència del passat. La seva contribució a la cultura comuna de la humanitat es fa evident en el món actual. Catalunya ocupa una posició estratègica com a part d'Espanya, d'Europa i de la conca mediterrània, envoltada pel nord d'Àfrica, el sud d'Europa i la part occidental d'Àsia.

I aquest premi que m'heu concedit és un símbol de la vostra voluntat, de la nostra voluntat col·lectiva de fer renéixer una «utopia» que pot mobilitzar les energies creatives dels homes i les dones de tot arreu, una utopia que ens pot ajudar a creure en un nou somni, en una «heterotopia», i que pot fer recuperar la nostra fe en el poder de la gent, d'aquells que van envair els carrers de París, Roma, Nova York, Sidney, Londres, Barcelona, Madrid, el Caire, Tunis, Istanbul, Porto Alegre i molts altres llocs.

Aquest premi reflecteix el desig que tenim de veure a través de les il·lusions difoses pels mitjans

de comunicació, d'entendre de quina manera ens divideixen i ens intenten fer perdre la fe en nosaltres mateixos, en la nostra força col·lectiva.

M'agradaria acabar expressant l'estranya felicitat que he sentit en rebre aquest Premi Internacional Catalunya. Juntament amb aquesta felicitat sento una gran responsabilitat, de manera que no puc acceptar aquest premi sense explicar el que penso de la responsabilitat que han d'assumir tots els escriptors d'avui dia, tant dones com homes. Sóc una escriptora que ha viscut enmig del patiment causat per la violència militar, econòmica i social, que ha estat testimoni dels cops que l'antic i el nou colonialisme han assetjat contra el seu país, que ha vist com el seu poble vivia sota el pes de l'opressió internacional i local, i com se li imposava la pobresa malgrat que viu en una de les zones més riques del món; una terra rica en recursos econòmics, en cultura i en una civilització que té molts anys d'existència.

També, com a dona, sóc conscient que les dones són les víctimes dels valors de les classes patriarcales arreu del món; sé que quan es produeix la mort d'una noia jove, el criminal que l'ha atacada queda en llibertat perquè gaudeix del poder absolut dins de la família, de l'Estat i de l'escena política internacional.

Les dones són les víctimes dels valors de les classes patriarcales arreu del món

Però l'alliberament de la meitat de la societat, és a dir, de les dones, no s'aconseguirà mai en cap país, sigui a Orient o a Occident, si el món no s'alliberarà de les cadenes d'un sistema polític construït sobre el poder dels diners i de les armes.

M'agradaria donar-vos les gràcies a tots, dones i homes, per haver demostrat la vostra esperança que en el futur treballarem tots més units. Junts podem crear un món basat en la justícia, la llibertat i la pau. Aquest món és possible, aquest món és necessari.